B. N. C
FIRENZE
1007
30

1007.30

XV

LANZON

de Joan Ricart

1007 . 30

B I

LANZONI

DISSERTATIO MEDICA.

1007.30

JOSEPHI
LANZONI

PHILOSOPHI, & MEDICI FERRARIEN.

Necnon

ACADEMIÆ

LEOPOLDINO-IMPERIALIS GERMANIÆ,

Recuperatorum Patavii,

APATISTARUM FLORENTIÆ,

INCITATORUM FAVENTIÆ, &c.

COLLEGÆ

DISSERTATIO MEDICA
DE FEBRE QUARTANA.

FERRARIÆ, M.DC. XCI.

Typis Cong. Somaſchæ. Operâ Jo: Baptiſtæ Occhi.

SUPERIORUM FACULTATE.

ILLVSTRISSIMO VIRO
Genere Nobiliſſimo,
Virtute Clariſſimo,
& Famà celeberrimo
D. CAROLO PATINO
EQVITI DIVI MARCI,
Medicinæ Doctori Pariſienſi,
in perantiquo ARCHILYCÆO Patavino
Primario Practicæ Profeſsori,
Famigeratiſsimæ S. R. I. Accademiæ
CURIOSORUM,
necnon florentiſſimæ
RECUPERATORUM
Collegæ ſplendidiſſimo
Tenuem hanc de febre Quartana
Diſsertationem
humiliter dedicat
Auctor.

1007.30

DE FEBRE QUARTANA
DISSERTATIO
MEDICA.

ÆGrotat aſſiduè humanum Genus, & nonniſi morbus eſt Vita hominis ſuper terram; Ægrotare enim incipimus mox ubi naſcimur, ait *D. Auguſtin. in Pſal.* Hinc Xenophilum muſicum jam centum, & quinq; annis vixiſſe ſine ullo corporis incomodo, tanquam prodigium notat *Plinius lib. 7. cap.* 50. Nunc verò, nullum ſine morbis vivere experientia teſtatur; modò enim Apoplexiâ, nunc Paralyſi vexatur; hîc exurgunt Tumores, illic aperiuntur Ulcera; huc cruciant Dolores, & Cardialgiæ, illuc ſurgunt Vomitus, & Colicæ; in uno calculi generantur, & Lumbrici, in alio fluctuant Hidropes, & Empiemata; hos necant Pleuritides, illos ſuffocant Anginæ; iſtos perdit Epilepſia, eos occidunt Malignæ Febres; multos poſſidet Phtiſis, alios tenet Aſtma; nonnulli Vertigine afficiuntur; omneſq; tandem immanes adoriuntur febres, quarum multæ pertinaci odio ad Menſes, & ad Annos homines miſerè torquent, taleſq; Quartanæ ſunt, de quibus in præſenti diſſertatione dicendum.

Quartana igitur Febris à latinis ſic dicitur, quia de quarto in quartum diem incluſivè ſupervenit. *Plinius* hanc Febrem quadrinam vocavit in lib. 7. *Lucillus*, & *Plautus* dixere Querqueram, ab eo videlicet tremore, & frigore, quod vehemens ſuſtinent Quartanarii. *Octavius Oratinus* Medicus vetuſtate comendabilis Saturni Prolem eſſe ſcripſit Quartanam, non ùt Pithagorici, qui eam ſic appellabant, quòd ſcilicet ejus cauſa ab Intelligentia quadam non errante dirigi videatur, ùt notat

Mercurial; ſed ob tarditatem, & contumaciam malignam, ùt tradit *Dalecampius ad Plinium lib.* 7. monente *Gaſp. à Rejes camp. elis.* Hinc verſipellis, pertinacis, & refractariæ nomine eam meritò inſigniuit *Clariſs.Doleus* hodiernæ medicinæ Splendor, ac Patronus, & Collega meus ſemper colendus; undè poſtea proverbium in Carmine.

Hydrops, Quartana, Medicorum ſ andala plana.

Quapropter *Ricardus Medicus*, Se Deum teſtari ait,& Numina Cęli, quòd non potuerit cognitionem ſufficientem habere, nec morborum epidemiorum, nec conceptionis Fæminarum, nec quartanæ.

Definitur, ac deſcribitur iſta Febris, quòd ſit cruoris efferveſcentia pręternaturalis de quarto in quartum diem ægrum affligens cum horrorę eximio, ſiti, & calore magno à vitioſa ſanguinis diateſi orta &c.

Alia autem eſt Febris quartana ſimplex,alia compoſita. Simplex eſt ea,cuius nonniſi unus de Die ingruit Paroxiſmus.Compoſita, in qua binæ die quartâ exurgunt acceſſiones; Compoſita etiam quartana dicitur, quæ in intermediis accidit diebus: iſtaque vel duplex, vel triplex eſt: duplex,quæ unũ habet bõnum diem, duos verò malos; triplex,quę ſingulis exaſperatur diebus; cum hoc tamen, quòd in Utraque quarta ſemper ſit major, adeoque Quartana meritò dicatur:

Cor, utpote Vitę, & Caloris fontem, multi affectam partem in Febri quartana dixere, ac cauſæ ſubjectum meſenterium, multi lienem, ventriculum alii, lynfatica vaſa nonnulli, & pancreatis glandulas non pauci.

Diagnoſtica Signa hujuſce febris alia communia ſunt; alia propria. Cõmunia, quæ omnibus competunt Febribus, ùt V.G. ſitis, capitis dolor, oſcitatio, frigus, &c. Propria autem dicuntur ea, quæ ſoli Quartanæ competunt, quorum primum eſt Circuitus quartanarius, qui verè pro ſigno pathognomonico haberi debet; hinc Quartanę paroxiſmus incipit cum oſcitatione, pandiculatione, & totius corporis grauitate, quam ſequitur frigus cum ſtridore dentium, ac talis, qualis iis, qui hyeme rigent prę frigore; pulſus rarior, & tardior, quàm

in reliquis Febribus; hinc calor paulatim ſuccenditur, ùt loquar verbis *Clariſs. Laurent. Bellini Patroni*, *ac Amici mei Colendiſſimi*, *Præſtantiſs: Medicinæ Profeſſoris Piſani in tract. de Febrib.* non adurens, & æſtuoſus, ùt in tertianis; ſed ſubmiſſus. De-
„ clinatio, eſt cum perfecta, & longa apyrexia, pulſus toto
„ Febris progreſsu rarus, tardus, paruus, & in principio val-
„ de rarus ſupra omnes febres, & hæc raritas in augmento
„ quoq; & ſtatu ſeruatur comparatione factâ ad frequentiam
„ in augmento, & ſtatu aliarum febrium: Primis diebus nul-
„ lus ſudor; ſuccedentibus copioſiſſimus: Sitis media inter ſi-
„ tim quotidianę, & tertianæ; minor quàm in tertiana; maior
„ quàm in quotidiana. *Hæc Bellinus*. Urinæ variant quoad conſiſtentiam & colorem; modò enim, & in principio maximè albæ ſunt, tenues, & aquoſæ; modò ad rubiginem vergentes,& modò nigrę,ùt ego obſervaui elapſo autumno in milite quartanario. Dejectiones pauciſſimę ſunt; & quę deiiciuntur,nigræ ſunt, & aridæ: Frequens expuitio, quemadmodum etiam ſuis temporibus adnotarunt *Galenus*, *&* *Averoes*: In declinatione apparent ſudores pauciores,quàm in tertianis, quod etiam antiquitus obſervauit *Raſes*. Colorem corporis lividum, & ferè plumbeum, quartanarii proprium eſſe docet *Mercurial. tract. de Febr. lib.* 5. Periodi Febris quartanæ longiora habent intervalla.

Diagnoſi visâ, ad cauſam gradum faciamus oportet, cauſâ enim morbi cognitâ tutò, Citò, & jucundè morbus ipſe ſuperatur.

Qui Duce *Galeno* in Medicinę caſtriș ad Praxim medicam exornandam militant prò imediata hujus Febris cauſa humorum in corde accenſionem agnoſcunt, quam accenſionem à vaporibus putridis ex humore melancolico exhalantibus haberi volunt. Hinc quicunq; Galenicum gerit nomen, quartanam ab humore oriri melancolico, tanquam infallibile axioma deprędicant. Fermentum acidum, fixum, tartareum cauſam quartanæ dicit *Io. Michael*.

Chimicorum multi, impuritates nitro-ſulphureas accuſant;alii terræ elementum inculpant, nonnulliq; cum *Quercetano*,

 tarta-

tartarum communem naturæ humanę hoſtem prò quartanę cauſa dignoſcunt. *Vualdſcmidt.* intemperiem acidam M. S. cauſam dicit.

Helmontiani Quartanæ Febris Originem ex acido chilo in ſplenem delato deducunt;& hinc eſt,quòd ait *Helmontius*, quartanæ anſam dare chilum acore peregrino infectum.

Lazar. Meiſſonerius Quartanam, ùt èt Febres quaſcunque intermittētes gigni, ait,ex impedimento ſpiritus vitalis ab interna cacochimia extra venas per radios aſtrales cōmota.

Anglicū illud Medicorum lumen *Vvilliſius* proximam hujus Febris cauſam eſſe diſcraſiam ſanguinis acidam, & auſteram, inſtar vini aceſcentis, ait; cùm adſit enim(dicit ipſe)ſpirituum ,, penuria in quartanis, atque ſanguinis pars terreſtris, ſeu tar- ,, tarea (quæ conſtat in primis ſale, & terrâ) nimis exaltatur, ,, & in fluorem evecta, acorem cruoris maſſę inducit, non ſe- ,, cus, ac cùm cerevisia à tonitru cōmota, & fæce turbidâ in- ,, fecta aceſcit &c.

Charleton, acidā cruoris diſcraſiam accuſat prò quartanę cauſa; quę chilum in liquorem extraneum corrumpens eum febrile Fermentum conſtituit. Hæc autem Opinio una, & eadem eſt cum *Vvilliſiana*: Verùm liceat hìc mihi veluti per tranſeūam cum *Eruditiſs. Luca Tozzio Medico Neapolit. celeberrimo, Amico meo maximo, ac in æternum colendo*, aperté hanc opinionem negare; non enim ſatisfacit *Carleton*, qui ſuccum alibilem è cibis ſugeſtum, & ſanguini jam vitiato cōmixtum, adeoque depravatum hujus Febris cauſam refert; hac enim ratione cibo prorsùs abſtinendum eſſet, ut Febris repetentes acceſſiones deſinerent; cùm tamen extremâ ſeruatâ inediâ,adhuc ingruant, & aliquando deſierint,cùm graviter in victus genere ægrotantes erraverint &c.

Petr. Io. Faber cum aſſeclis excrementum tartareum productum in renibus, liene, & hipocondriis materialiter, & occaſionaliter quartanam producere ait.

Criſtian. Langius ſic loquens de quartanæ cauſa ſcribit, ſi ſucci alibilis, & per conſequens, etiam ſanguinis liquor à natura dulci, ſpirituoſa, balſamica in acidam, & ponticam,& auſteram

(aceſ-

(aceſſit enim chilus non difficulter, ſi debito tempore non diſpenſetur, ſed prçter naturam in ventriculo, ac inteſtinis detineatur) tranſierit, atquè degeneraverit, quartanç genuina cauſa ſtatim in promptu eſt.

Franc. de leboe Silvius hanc Febrem oriri aſſerit à pituita glutinoſiore facta in pancreatis ductibus ſtagnante.

Ego autem cum *Clariſs.*, *ac nunquam ſatis laudato Doleo Collega ſemper amando* aſſero quartanam oriri, quando fermenta prava in majori quantitate viſcidiora ſunt, unde non tantùm obſtructiones contumaces fiunt, ſed etiam cruoris mixtio turbatur: hinc fermentatio prçternaturalis oritur, quç febris eſt; quòd verò tam tardè inſurgat paroxiſmus, hoc adſcribendum eſt, ait citat. *Doleus*, fermento viſcidiori tubulis, tum lienis, tum pancreatis, aliorumque viſcerum firmiùs adhçrenti, item chylo tenaciori; hinc tardiùs ſanguinem alluenti: huic autem humori valde viſcido aliquid acre admixtum eſt, ùt patet ex productis oſcitationibus, frigore, rigore, capitis dolore, inquietudine &c.

Cauſç autem antecedentes poſſunt eſſe, quæcunq: atrum, ac melancolicum humorem generânt, ætas ſuprà. 40. annum, autumnus, corpus frigidum, & ſiccum, lien tumidus, obſtructus, & imbecillis, craſſorum ciborum uſus (ſunt verba *Illuſtriſs. L. Bellini Domini mei in æternum colendi*) ùt carnes bubulç, cervinæ, aprugnç ſale conditæ, piſces ex limmoſis aquis, olera legumina, panis non fermentatus, vinum craſſum, ac fçculentum, curæ, ſtudia, triſtitia, ſuppreſſç purgationes, faciei, totiuſq: corporis color fuſcus, & nigricans &c.

Si verò quartana tempore autumnali adveniat longiſſima eſt, & utplurimum totâ hyeme perſeverat, nec niſi accedente vere finitur; imò nonnullæ ad annum unum, vel plures extenduntur. Hinc eſt, quòd *Hagendornius* quartanam triennem obſervavit; *Mena* per Annos. 7. durantem quartanam vidit in Catherina de Caualos ſororés Philippi Regis famula; *Fernelius* ad annos. 9. eandem extendi vidiſſe ait; *Foreſtus* idem confirmat; *Vvierus*, D. de Role Cæſaris Maximiliani çconomum narrat. 18. annis hac febre laboraſſe, à qua tamen liber ultra

annum

annum non vixit. *Rodiginus. lib.* 22. ait, Vidum Gramaticum Traſymenum annis 24.quartanâ infeſtatum fuiſſe. De his hiſtoriis autem curioſis ſimul, ac raris vid. *Gaſpar. à Rejes camp. elys. quæſt.* 71. Æſtivę autem quartanæ breviores ſunt; Quartana legitima longior eſt ſpuriâ, monente *Reverio*.

Ex pertinaciori hac Febre ſæpe oritur Cachexia, hydrops, ſcorbutus &c. Senes, qui ſexageſimum ætatis annum ſuperant, febre quartanâ affecti ùtplurimum moriuntnr; Quartana intermittens in continuam mutata, ùtplurimum lehtalis eſt; Quartana Epilepſiæ ſuperveniens eam ſoluit juxta *Hippocrat. aphor.* 71*: Sect.* 5. Narium hemorargia quartanę ſuperveniens mala eſt, econtrà verò Dyſenteria ſalutaris.

Infantes faciliùs ab ea liberantur, quàm medię, & decrepitæ ętatis viri. Si hæc Febris invadit illos, qui ſanis viſceribus, & integris viribus pollent, ſecura res eſt. In colicam ſępiùs per methaſtaſim hanc febrim tranſmutatam obſervavit *Jlluſt. Doleus*; Egoque bis in artritidem quartanam mutatam fuiſſe adnotavi.

Prognoſi viſâ reliquum eſt, ut ad curationem Quartanę gradum faciamus; morborum enim fugatio præcipuus Medicorum finis eſſe debet; & quia triplex Practicæ Fons ad morbos curandos inſurgit, Dieta nimirum, Pharmacia, ac Chirurgia; ideò ſeorſim ſumma hæc Medicinę inſtrumenta pro cura quartanæ nunc breviter examinabimus.

Quod autem primò attinet ad Pharmaciam notandum eſt, quòd cùm per Galenicos quartanæ cauſa ſit humor frigidus, & ſiccus, craſſus, & terreſtris; ideò iſti calefacientia, humectantia, & attenuantia adhibent remedia, tum quoq: materiam peccantem opportuno tempore evacuant. Primas igitur vias Clyſteribus expurgandas eſſe monent Galenici, vel quoq; lenientibus medicamentis aluum laxandam, inde venam aperiendam eſſe volunt, & ſi hæpar ſit affectum in brachio dextro, ſi verò lien in ſiniſtro phlæbotomiam inſtituunt; ſi ſanguis ſit niger copioſè evacuandus

eſt,

eſt, dicunt ipſi, innixi pręcepto *Galeni ad Glaucon*. Sanguine miſſo materiam peccantem præparant, corriguntq; humorem vitioſum. Hic notat *Zacutus* Galenicorum inſignis, venę ſectionem in plenilunio celebratam plurimùm conferre, & *Botallus* aſſerit, phlebotomiam frequenter iteratam quartanam fugare, & hoc contra opinionem ferè omnium Galenicorum ſuorum Collegarum. At ne à Pharmacia pedem dimoveamus, de Venę ſectione, utpote remedio Chirurgico, nunc ſilentium facere oportet. Attenuantia, & incidentia remedia Galenici volunt eſſe boraginem, bugloſſam, endiviam, fumariam, cichorium, agrimoniam, carduum Sanct. radicem alteę, polypodii, Cortices tamariſci, flores Geniſtæ, et ex his varias concinnant compoſitiones, ac Ægris exhibent, prout Morbi peccantis natura poſtulat. Purgantia desumunt à Polipodio, Epytimo, Senna, helleboro nigro, &c. hinc Ellect. diacatolic. Confect. Hamech. pilul. tartar; &c. exhibent;

Tandem ſudorifera propinant Galenici, & appropriata, ùt ſunt Absyntii ſucus, verbena, Imperatoria, plantago &c.

Paracelſus, *ac Helmontius* ſua adhibent arcana pro curanda hac febri, & pręcipuè Mercurium diaforeticum internè, & externè emplaſtrum, cujus deſcriptionem optimè tradit *Grembſius*.

Vviliſiani emetica, ac ſalivantia ſuadent, necnon pul. Cinę Cinæ.

Silviani remedia omnia pituitam glutinoſam incidentia, ac minuentia laudant.

Carteſius, atq: *Dolcus*, ad aluum reddendam liberam vel Clyſterem, vel blandiora cathartica adhibent, vina medicata exhibent, pulverem Cinę Cinę comẽdant, ſudorifera laudant, acidulas martiales Suvalbacenſes extollunt &c.

Quòd ad Chirurgicas attinet operationes, Galenici, inter quos pręcipuè *Riverius*, comẽdant excitationem fluxus hæmoroidalis; nam cùm venæ hæmoroidales, ajunt ipſi, ſint rami venarum meſaraicarum, in quibus morbi cauſa continetur, ideò earum apertio juvabit. In his verò, in quibus hæ

moroi-

moroides nunquam fluere conſuevere, maleoli Venam utiliter aperiunt Galenici; vel ſalvatellam ſcindunt; cucurbitulas ſcarificatas imponunt, aliaſq; hujuſmodi crudeles operationes cōmendant. Verùm *Paracelſus*, *Helmontius*, *Silvius*, *Vuiliſius*, *Carteſius*, *Dolcus*, aliique Recentes Sanguinis miſſionem nullo modo admittunt.

Hinc ego ſubnecto mea pharmaceutica prçſidia pro curatione quartanæ à Clariſs. Authoribus deſumpta; omninò enim damno miſſiones ſanguinis, quia per has, cùm ſanguis ſpiritibus depauperetur, hinc eſt quòd vigor ægri labaſcit. Pro domando ergo acido prçternaturali fermento, expiationem primarum viarum per lenientia laudo; poſtea decoctiones aperientes; hinc vinum cinâ cinæ medicatum continuè adhibitum optimum eſſe experientiâ ductus aſſero; ùt èt pulver. cinæ cinæ ʒ. ij. cujus remedii tanta eſt efficacia, ut multos ſolo hoc præſidio in vino Malvatico ſumpto ante acceſſionem à quartana etiam incipiente liberaverim; de cujus pulveris òperandi modo fusè, & egregiè tractat *Vuiliſius in tract. de Febrib. cap.* 7. Mixtura ſequens ad *Silvii* mentem parata optima eſt, quam expertus feliciter fui in Moniali quartanaria: ℞. Aqu. Fænicul. Fumariæ, ana onc. j., tincturç cinnamomi ʒ. ij. ol. cariophilor. gut. ij. Spirit. ſal. amoniaci gutt. XII. Syrup. card. bened. ʒ. vj. m. Curatam quartanā, medio Vini veterrimi hauſtus, fuiſſe, ait *Barclai. in Argenid.*

Plures ſanaſſe Quartanas aſſerit Riverius ope ſui febrifugi ad grana XX. exhibiti; cujus remedii deſcriptio habetur apud ipſum *Riverium*, apud *Fr. Bernardinum Criſtinum*, apud *Pharmacop. Scrödero-Hofinan.*, *Rolfincium*, *Charas*, alioſque.

Nimias purgationes in curanda quartana vitupero, quas etiam nocivas eſſe notavit *Petr. Borelus in Obſervat.* ſcribit enim hic Auctor D. Maſnavium toloſanum Senatorem, non ſemel ipſi patris ſui mortem ennarraſſe, qui Medicorum nimiis purgationibus, dum quartanâ laboraret, periit; quare à violentia purgantium medicinarum abſtinere fas eſt, ac ad ſpecifica reccurere, velut ad ſacram Anchoram.

Multi Practici multa, ac Varia comēndant amuleta, quo-

rum

rum aliqua hìc adnotabo, antequam dietam pro ſanandis quartanariis inſtituam. *Platerus* araneam in nuce avelana collo appenſam laudat; *Tralianus* ſcarabeum vivum fulvo linteo firmiter alligatum collo ſuſpendit; Dextrum oculum lupi alligatum, febres non tantùm quartanas, ſed alias quoque diſcutere ſcribit *Thom. Bartholinus*, *cum Sexto Philoſopho Platonico*. Lardum ſalitum intrà digitos pedum ligatum optimum fuiſſe demonſtratur in *Miſcelan. noſtr. curioſ. dec.* 1. *ann.* 3.

Ranas Virides in Quartanis prò amuleto adhibent multi; de ſimilibus verò curioſis remediis vid. *Jacob. Vvolff. in ſuo ſcrutin. amuletorum cap.* 2. *ſect.* 1. *pag. mihi*. 147.

Exteriùs etiam pro curatione febris quartanę poſſunt varia topica linimenta, ac emplaſtra apponi; & hinc eſt, quòd peculiari laude ſuum Emplaſtrum in quartana potens effert *Helmōtius tract. de Febrib.*, cujus deſcriptio per multos ſequens eſt. ℞. Ceræ onc. 1. agarici, ſtyrac. calam. ana. ʒ. ij. ladani liquidi onc. 5. aſę dulcis, olibani optimi, ana ʒ. iij. m. F. Emplaſtrum. S. A. pulſibus manuum applicandum. Aliud emplaſtrum pro quartanæ cura componit *P. Jo: Fabri*: Emplaſtrum de cicuta multi laudant; alii illud de hyoſciamo extollunt; nonulli balſamum *Minxicti* cōmendant; oleum ſcorpionum non pauci; & aliqui tandem oleum ſequens optimum eſſe volunt, quo inungi debet tota ſpina dorſi à nuca incipiendo, & ad os uſq; ſacrum procedendo. ℞. ol. Vulpin. Spicæ, Euphorb; laurin. terebintinæ, nucis moſcatæ ana. ʒ. ij. m.

Specifica remedia medicorum multi proponunt, ùt ſunt Radix tapſi barbati, decoctum Geniſtę, radix Imperatoriæ, Ungulæ phocæ, Caſtoreum, Cor Salamandræ, Ova Aranei, Jecur Delphini, Cor leporis, quod quidem ſpecificum ego bis expertus fui ſine ullo fructu, nil enim contra quartanam egit. Alia multa ſpecifica ab animalibus potiſſimùm deſumpta contra Febrem hanc adnotavi in mea Zoologia.

Nunc dieteticum medicinæ fontem videamus. Utatur igitur Æger cibis boni ſuci, & facilis coctionis, ùt carnes ſunt juniorum animalium; cōmendantur borago, bugloſſum, pimpinella, petroſelin, fæniculi radix, & rapa, de qua multa

refert

referṫ *Crato apud Scholtzium*. Fructus boni ſunt poma, paſſulę, ficus pingues, amigdalę, dactili &c. Pro potu ſit vinum album optimè deſęcatum, & etiam medicatum. Acida fugiat Æger, ne morbi cauſa augeatur; Die paroxiſmi æger cibandus eſt quinque ſaltem horis ante illius invaſionem; Aer ſit temperatè calidus, & purus, imò comendatur à multis mutatio regionis; Vitetur craſſus aer, nubiloſus, & marinus, nam hinc eſt quòd Maritimis Quartanæ ſunt familiares; ſuadendus eſt motus, & Æger ſæpe ſe movere debet; Somnus, ac Vigilia mediocres ſint; Si aluus ſponte non fluat, arte excitetur; Si excretiones aſſuetæ ceſſent, procurandæ ſunt; Hilaritas denique concilietur, & mæſtitia arceatur.

Antequam autem hanc de Quartana tenuem meam diſsertationem claudam, liceat mihi eruditionis gratiá nonnullas hiſtorias afferre rariores de quartana Febri; *Clariſs. Hagendornius* enim narrat, ſe obſervaſſe quartanam ſingularem in tribus ſororibus, quę uno, & eodem tempore ęgrotabant, iſtarumque natu Major quartanâ ſimplici, Media duplici, Minorque triplici laborabat.

Q. Fabium max. cons. apud flumen Iſaram prælio commiſſo adversùs Alobrogum, Arvenorumque gentes à febri quartana in ipſa acie liberatum fuiſſe, Author eſt *Plinius*; Idemque refert *Pareus* de Capitaneo pugnante cum Hispanis. De Quartana certæ Familiæ peculiari mentionem facit *Jo: Rhodius*; *& B. Silvaticus*, ſe obſervaſſe ait Cęnobitam cuculatum quartanâ correptum, quę ſcabie ſolvebatur, quod idem ego adnotavi in quodam milite. Quartanas tertio, vel quarto paroxiſmo terminatas vidiſſe, dicunt *Jo: Speronius*, *ac Rhodius*. Albas Maculas in hac Febri ſemel obſervaſſe ſcribit *Carol. Piſo de Seros. colluu.*, nigraſque maculas in Querquera adnotavit *Silvaticus*, monente *Rhodio*, qui ſcribit, etiam obſervationem curioſam, de quartana pertinaci imaginationi cedente. Hanc Febrem bis ego ebrietate fugatam vidi; Terrore ſubitaneo, ac improviſo quartanarios liberari poſſe ajunt multi, & ego vidi mulierem ab aquæ frigidę perfuſione inopinatè opreſſam, quartana febri fæliciter fuiſſe ſpoliatam.

Et hęc

Et hæc ſunt, *Benevole Lector*, quę de Quartana brevis diſſertationis lex dicere permiſit. Hæc qualiacumque ſint, affectu bono tibi donata grato animo excipe; ſi quid boni in iſtis reperias, fruere; ubi erravi excuſa; & ſi quid inter excudendum errati irrepſerit, benignè corrige. Laudem à te pro brevi hac Diſſertatiuncula non poſtulo, mihi enim propoſitum eſt non plauſum legentium, ſed fructum proficientium quærere: qui enim hunc plauſum ſequitur, ait *Saldenus de libris.*, planctu proſequendus eſt, & incipit laude indignus eſſe, qui legentium laudem ambit. Vale diu fęlix.

Stephanus Cupilli Cong. Somaſchæ Theologus pro Reverendiſs. P. Inquiſitore Ferrariæ Librorum Cenſor vidi, & judico poſſe imprimi.

Imprimatur.

Fr. Jo: Dominicus Accurſius Vicarius S. Officii Ferrariæ.

Dominicus Maria Gattus Canonicus Vicarius Capit.

44 955526

1007. 30
Z

XVII

1007. 30

MISCELLANEE
R. BIBLIOTECA NAZ. CENTRALE DI FIRENZE
1007
30

Hei